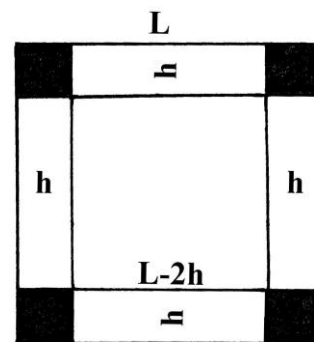

Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului
 Inspectoratul Școlar Județean Constanța
 Olimpiada de Științe pentru Juniori
 Ediția a VII-a, Constanța - 15-19 iulie 2012
 Proba Practică Fizica

REZOLVARE ȘI BAREM DE EVALUARE

A. Pentru desen.....1 punct

Trasăm pe coala de carton patru linii paralele cu laturile pătratului, situate la distanța h față de margini (v. figura). Puțin mai jos vom arăta cum se determină această distanță h . Tăiem cu forfecuța câte una din laturile pătratelor $h \times h$ ce se formează la colțuri și pliăm în sus cele patru dreptunghiuri laterale de forma $(L-h) \times h$. Bărcuța va avea forma unui paralelipiped dreptunghic. Baza sa va fi un pătrat cu latura $L-2h$. Înălțimea paralelipipedului/bărcuței este h . Lipim bine cele patru colțuri $h \times h$ (carton petrecut peste tăietură) și turnăm la fiecare colț (de contact apă-carton) câteva picături de UHU-stick.

Bărcuța ar putea fi construită și fără să se facă apel la forfecuță, adică fără să se taie câte una din laturile pătratelor $h \times h$ de la colțuri. Iată cum ! Se pliază aceste pătrate de-a lungul diagonalelor „radiale” iar cele două triunghiuri dreptunghice obținute (cu ipotenuza comună) se lipesc între ele și se aduc spre interiorul bărcuței. Pentru a nu deranja, aceste „apendice” se pot lipi în același sens-pe fețele laterale interioare ale bărcuței.....3 + 3 = 6 puncte

Volumul total din interiorul bărcuței este $V(h) = h(L-2h)^2 = 4h^3 - 4Lh^2 + L^2h$. Pentru a îndeplini cerința din enunț acest volum trebuie să fie maxim posibil (forța arhimedica va fi astfel maxim posibilă). Comparând funcțiile $V(h)$ și $f(x)$ putem face identificările: $A = 4$, $B = -4L$, $C = L^2$, $D = 0$ .....3 puncte

Conform indicației matematice din enunț formăm ecuația de gradul doi $g(h) = 12h^2 - 8Lh + L^2 = 0$. Soluțiile acestei ecuații sunt $h_1 = L/2$ (soluție ne-fizică, cu $V(h_1) = 0$) și, respectiv, $h_2 = L/6$. Volumul maxim din interiorul bărcuței va fi $V(h_2 = L/6) = 2L^3/27 \equiv V_{\max}$ .....4 puncte

Folosind legea lui Arhimede și considerând situația limită, când încărcătura bărcuței (monedele) nu scufundă încă ambarcațiunea, putem scrie

$$(m_{\text{barca}} + m_{\text{monede}})g = m_{\text{apa deplasată}}g = \rho_{\text{apa}} V_{\max} g \text{.....4 puncte}$$

Cu $m_{\text{barca}} = \sigma L^2$, $m_{\text{monede}} = Nm_0$ și $V_{\max} = 2L^3/27$, rezultă $N = \left(\frac{L^2}{m_0} \right) \left[\frac{2L}{27} \rho_{\text{apa}} - \sigma \right], (*)$ .....4 puncte

Cu datele din enunțul problemei (referitoare la carton și la apă), obținem imediat $N = (1/m_0)(678,944)$, în care m_0 se exprimă în grame. Cu $m_0 = 2,78g$, obținem $N \approx 244$ monede.....2+1=3puncte

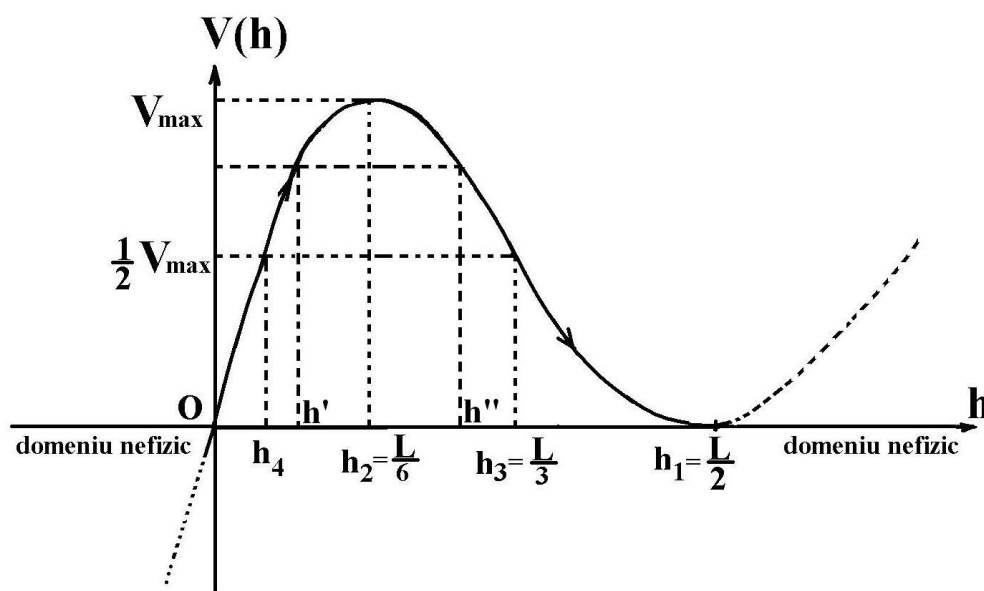
B. Problema.

- B.1). Pentru $h = L/3$, volumul din interiorul bărcuței este egal cu jumătate din cel maxim astfel că, înjumătățindu-se forța arhimedică, numărul de monede transportabile este egal cu jumătate din cel calculat la punctul A. Pentru monedele de 5 bani acest număr limită ar fi de 122 monede. .... **3 puncte**
- B.2.). Când $\sigma = 270g/m^2$, din formula (*) rezultă $N = 242$ **2puncte**

TOTAL GENERAL.....30 puncte

C. COMPLETARE (care nu face parte din baremul de evaluare și notare)

Constatăm ușor că $V(0) = 0$ și că $V(h_1 = L/2) = 0$. Domeniile $h \in (-\infty, 0) \cup (L/2, +\infty)$ sunt nefizice. Graficul funcției $V(h)$ este arătat în figură.

În afara maximului $V_{\max} = 2L^3/27$, de la $h_2 = L/6$, unde se anulează prima derivată, adică $V'(h) = 12h^2 - 8Lh + L^2$, mai există un punct caracteristic, cel în care se anulează a doua derivată, anume $V''(h) = 24h - 8L = 8(3h - L)$. Obținem $h_3 = +L/3$. Acesta este un punct de inflexiune, situat între $h_2 = L/6$ și $h_1 = L/2$. Corespunzător acestei valori a distanței $h(=h_3)$ avem volumul $V(h_3) = 0,5V_{\max} = L^3/27$. Se mai poate remarca faptul că, între origine ($h=0$) și locul maximului ($h_2 = L/6$), există o a doua valoare (notată cu h_4 pe grafic), în care, ca și în $h(=h_3)$, avem $V(h_4) = 0,5V_{\max} = L^3/27$. La h_3 și h_4 , numărul maxim de monede (de un ban) transportabile este de 122 bucăți.

În intervalul $0 < h < L/2$ există diverse perechi de valori (h', h'') ale înălțimii pentru care $V(h') = V(h'') < V_{\max}$.

Soluție și barem propuse de:
Prof. univ. dr. Uliu Florea
Departamentul de Fizică
Universitatea din Craiova